

Študij geografije v Amsterdamu – čudovita priložnost

Amsterdam (743.000 prebivalcev) ima 2 univerzi: *Vrije Universiteit* in *Universiteit van Amsterdam*. Slednjo obiskuje več kot 25.000 študentov, zaposlenih je 5.000 znanstvenih in strokovnih sodelavcev. V študijskem letu 2004/2005 je na njej zaključilo študij 1.311 študentov z diplomom "Bachelor" in 738 študentov z diplomom "Master" (kar bo po bolonjski prenovi enakovredno s slovenskim "diplomirani geograf" in "magister geografije").

Geografijo je mogoče študirati na dveh fakultetah: na Fakulteti za družbene vede (*Faculteit der Maatschappij- en Gedragwetenschappen*), kjer je Oddelek za družbeno geografijo (*Sociale geografie*), ter na Fakulteti za naravoslovne vede, matematiko in informatiko (*Faculteit der Natuurwetenschappen, Wiskunde en Informatica*), kjer je Oddelek za fizično geografijo (*Aardwetenschappen*). Povsod so možnosti za dodiplomski, podiplomski in doktorski študij. Vendar večina programov dodiplomskega študija poteka v nizozemskem, podiplomski in doktorski študij pa v angleškem jeziku.

Na Oddelku za fizično geografijo je malo študentov (manj kot 20 v prvem letniku), ker na Nizozemskem za tovrstni študij ni pretiranega zanimanja. Oba oddelka imata prostore na idealni lokaciji (ob kanalu!) v središču mesta, kjer se nahaja tudi več fakultet.

Za študijsko delo je povsod odlično poskrbljeno. Na razpolago je 600 računalnikov na različnih lokacijah z ustreznimi programi in dostopom do medmrežja. Vsaka fakulteta ima tudi obsežno knjižnico, kjer je na voljo veliko literature v nizozemskem, angleškem in v drugih jezikih.

Izbire ne manjka tudi glede prostotčasnih aktivnosti. Lahko postaneš član društev, ki poskrbijo za študente iz tujine (predstavitveni teden, kinopredstave, predavanja, ekskurzije po Nizozemski), seveda pa geografu nikoli ne zmanjka idej, kako čim bolj strokovno in zanimivo spoznati eno glavnih turističnih prestolnic Evrope.

Meta Leban

Vhod v glavno stavbo Univerze v Amsterdamu (foto: Meta Leban).

Spomladanske ekskurzije Ljubljanskega geografskega društva v letu 2006

Zahodna hrvaška Istra

(18. marec 2006; strokovni vodja: mag. Daniel Bogešič, prof. geografije in zgodovine, Klasična gimnazija Pazinski kolegij, Pazin)

Mesto Poreč ima korenine v rimski vojaški utrdbi, ki se je nahajala na polovici poti med Puljem in Trstom. Glavna mestna ulica še danes nosi rimsko ime Dekumana. Ogledali smo si Evfrazijevo baziliko, ki velja za edino ohranjeno baziliko iz zgodnjekrščanskega obdobja in je bila 1997 vključena na Unescov seznam svetovne dediščine. Mesto se je (po stagnaciji v srednjem veku) začelo pospešeno razvijati v 19. st., ko je leta 1828 postalo sedež združene Poreško-Puljske škofije, 1861 pa glavno mesto avstrijske pokrajine Istra. Leta 1845, ko je v mesto priplul prvi parniški tržaški Lloyd, je bil Poreč že opisan v prvih turističnih vodičih. Po drugi svetovni vojni je z usmeritvijo v masovni turizem (z nastanitvenimi kapacitetami za 45.000 gostov!) postal najpomembnejše turistično središče v Jugoslaviji, saj je bilo kar 70 % delovne sile zaposlene v turizmu.

Limski zaliv, ki ga domačini imenujejo "kanal", je nastal pred 10.000 leti s potopitvijo spodnje doline Limske drage. Ime izhaja iz latinske besede *limes*: v antiki je namreč predstavljal mejo med administrativnima območjema Parentiuma (Poreč) in Pole (Pulj). Po delu 13 kilometrov dolgega zaliva, ki je prototip riaškega tipa obale, smo se popeljali z ladjico, s katere je bilo

Letos mineva 150 let od rojstva arheologa Dragutina Gorjanovića Krambergerja, odkritelja Krapinskega pračloveka. Po treh desetletjih izkopavanj je leta 1906 objavil monumentalno delo o Krapinskem pračloveku (foto: Primož Pipan).

moč opazovati številne marikulture. "Rovinjščina" se v nasprotju od "Poreštine" nahaja na antiklinali, zato ima območje manj talne vode. Če temu dodamo še neraven relief, dobimo dva glavna razloga, ki pojasnjujeta, zakaj je bilo območje Rovinja manj primerno za gradnjo velikih turističnih naselij.

Rovinj, ki ga je po letu 1945 zapustilo 39 % (zgodovinsko jedro pa kar 55 % prebivalcev), je pomembno središče zahodne Istre. Mesto kar 55 % prihodkov v obliki davkov dobi od *Tvornice duhana Rovinj*, ki je glede na dobiček na četrtem mestu med vsemi hrvaškimi podjetji. V mestu se poleg ribiške industrije (Mirna) nahaja tudi sedež Italijanske Unije.

Pulj je preobrat v svojem razvoju doživel leta 1856, ko je Avstrija začela graditi glavno vojaško luko in ladjedelnico (Uljanik). Danes je kar petkrat večja od Rovinja, drugega največjega naselja v Istri.

Hrvaško Zagorje

(8. april 2006; strokovni vodja: Marijan Biruš, prof. geografije, II. OŠ Luka, Sesvete)

Izvor pokrajinskega imena Zagorje izhaja iz besedne zveze "za gorom". Tako so to območje poimenovali prebivalci Zagreba, saj se iz njihove perspektive nahaja "za" Medvednico. V preteklosti so tu zavetje pred turškimi vpadi iskali hrvaški plemiči in kmetje. Sabor je najprej zasedal v Krapini. Pokrajina ima poseben pomen za hrvaško zgodovino, saj predstavlja osrednje območje sodobne hrvaške države. V soteski Zelenjak pod Cesargradom, kjer se je 1573 začel hrvaško-slovenski kmečki upor, stoji spomenik "Lijepa naša". Tu so 1835 (kot eno izmed budnic ilirskega gibanja) prvič javno zapeli "Hrvaško domovino" Antona Mihanovića; sčasoma se je preimenovala v Lijepo našo in postala hrvaška državna himna.

Kar 50 hrvaških gradov (od 180 ohranjenih) se nahaja na območju Zagorja. Po izgledu in lokaciji nedvomno izstopa Veliki Tabor, ki je bil v lasti grofov Celjskih in je povezan tudi z usodo Veronike Deseniške. Za pokrajino je značilna gosta poselitve

Grad Veliki Tabor je bil nekdanj v posesti grofov Celjskih (foto: Primož Pipan).

z majhnimi naselji. Kar 80 % jih ima manj kot 500 prebivalcev. Po letu 1850 se je iz Zagorja prebivalstvo izseljevalo v vzhodno Slavonijo ter bližnja Varaždin in Zagreb.

Pokrajina ima za Hrvaško pomembno prometno vlogo, saj preko nje vodi avtocesta A1 (Macelj-Zagreb-Split), ki jo prek Slovenije povezuje s Phyrnsko avtocesto. Celoten 56 kilometrski odsek med Zagrebom in Macljem naj bi bil končan leta 2007. Zaradi geološko nestabilnega terena je ta odsek gradbeno najbolj zahteven na Hrvaškem (na 25 kilometrskem odseku med Krapino in Macljem se nahaja 9 viaduktov in 6 predorov, med katerimi najdaljši meri 1700 m). Obenem je to najdražji avtocestni odsek na Hrvaškem (11 milijonov USD na kilometer).

Žumberak

(13. maj 2006; strokovni vodja: Aleksandar Lukić, prof. geografije, Oddelek za geografijo, Prirodoslovno-matematična fakulteta, Univerza v Zagrebu)

Žumberak ali hrvaški del Gorjancev je ime dobil po požganem gradu Zitherbergu. Čeprav je le 30 km oddaljen od Zagreba, je obrobnost pokrajine izražena bolj, kot bi pričakovali. Če je leta 1945 tod živelo še 16.000 prebivalcev, jih je danes le še 4.000. Gozd porašča kar 75 % območja. Masiv, ki ga je neotektonika ločila od Medvednice, delimo na dva dela: na vzhodu je Samoborsko gorje (značilna površinska rečna mreža), na zahodu pa Žumberačka gora s pokritim krasom.

Zlata doba Žumberka je predstavljalo obdobje Vojne krajine. Leto 1530 štejemo za začetek kolonizacije s strani Uskokov, ki so v naslednjih 300 letih varovali mejo pred turškimi

vpadmi in se ukvarjali s pašno živinorejo. Po pogodbi s cesarjem so bili oproščeni davkov, pripadali so jim tudi dohodki iz vojnega plena. Po veroizpovedi so bili grški katoliki (v Stojdragi je še danes grškokatoliška župnija). Ko je bila Vojna krajina ukinjena, je sledilo masovno izseljevanje, saj plitva prst na dolomitu ni zmogla preživeti vseh prebivalcev.

1999 je bil ustanovljen "Park prirode Žumberak" s sedežem v Budinjaku. Njegova posebna odlika so suhi planinski travniki, v parku so še številna najdišča iz pozne bronaste in starejše železne dobe. Pomanjkanje mladih izobraženih prebivalcev se v praksi izkazuje tudi tako, da se vseh 15 zaposlenih v parku na delo vsakodnevno vozi iz Zagreba. Kljub pomanjkljivi infrastrukturi je območje vedno bolj vabljivo za sekundarna počitniška bivališča, ki še posebno izstopajo v naselju Poklek.

Plešivica na vzhodu Žumberka je znano vinogradniško središče. Vinogradi, ki se razprostirajo na površini 3500 ha, segajo do višine 400 m. Danes stoletno tradicijo prodaje mladega črnega vina (Portugalke) v Zagreb nadgrajuje vinska cesta. Plešivica velja za začetno območje zimskih športov na Hrvaškem, saj je Franjo Bučan, začetnik hrvaškega olimpijskega gibanja, v te kraje leta 1906 prinesel prve smuči. Svoje turistične razglednice so izdajali že leta 1920, ko marsikje na Jadranu za turizem še niti slišali niso.

Vabljeni, da se nam na prihodnjih ekskurzijah pridružite tudi Vi. Fotografije z ekskurzij si lahko ogledate na: www.zrc-sazu.si/lgd, kjer je objavljen tudi program ekskurzij za pomlad 2007.

Primož Pipan

(Ne)mirni Balkan ...

... v naslednji številki Geografskega obzornika.

Foto: Irma Potočnik Slavič